

EU-laajentuminen

Kuusankosken lukio/Parkkonen

Mitä meidän tulisi
tietää EU jäsenyyteen
liittyvistä asioista?
Sana on vapaa...

Esityksestä löydät seuraavat teemat:

Laajentuminen:
maiden liittyminen

Laajentumisen
kriteerit?

Neuvotteluprosessi

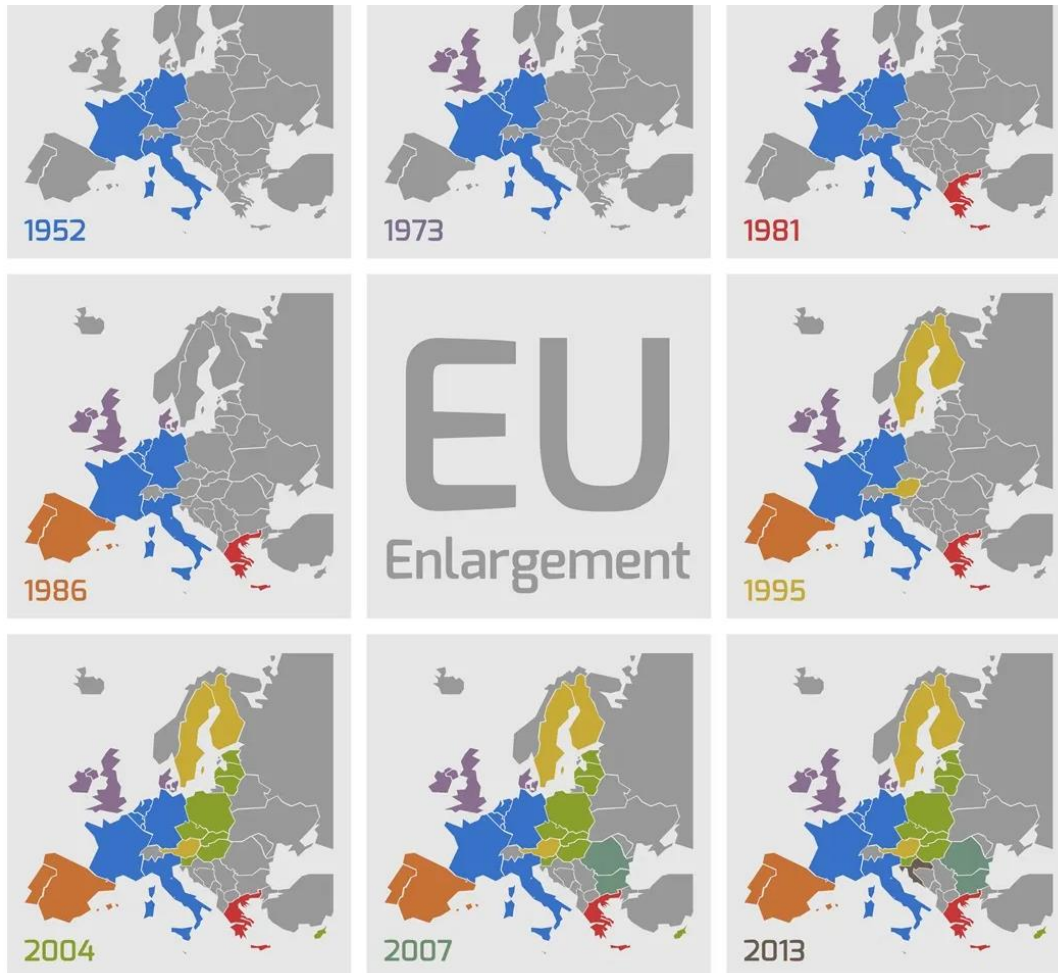
Suuri
itälaajentuminen
2004 ja 2007

Turkki EU-
jäseneksi?

Nykyiset
hakijamaat – ketkä,
missä, mikä
tilanne?

Brexit

Suomen EU-
jäseneksi
liittyminen

- 1951 Ranska, Saksa, Italia, Belgia, Hollanti, Luxemburg
- 1973 Iso-Britannia, Irlanti, Tanska (pohjoinen laajentuminen)
- 1981 Kreikka + 1986 Espanja, Portugali (eteläinen laajentuminen)
- 1995 Suomi, Ruotsi, Itävalta (EFTA-laajentuminen)
- itälaajentuminen
 - 2004 Viro, Latvia, Liettua, Puola, Tšekki, Slovakia, Unkari, Slovenia, Malta, Kypros
 - 2007 Romania, Bulgaria
 - 2013 Kroatia

Millainen jäsenmaan tulee olla voidakseen liittyä eli EU:n arvot:

Demokratia

Oikeusvaltio

Ihmisoikeudet, vähemmistöt

Vapausoikeudet (sananvapaus, kokoontumisvapaus,
mielipiteenvapaus jne)

Tasa-arvo

Yksilön aseman arvioinnin lähtökohtana ihmisarvon loukkaamattomuus

- Oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen
- Yhdenvertainen kohtelu
- Liikkumisen vapaus
- Yksityiselämän suoja
- Uskonnon ja omantunnon vapaus
- Oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin
- Oikeus sosiaaliturvaan, kuten riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin
- Oikeus oikeusturvaan

Human Rights

Eu jäsenyyttä voi
hakea
Eurooppalainen
valtio, joka hyväksyy
EU:n arvot ja täyttää
Kööpenhaminan
kriteerit.

- Poliittiset kriteerit
 - Demokratia, oikeusvaltio
 - Vakaa hallinto
 - Ihmisoikeudet, vähemmistöt
 - Vapausoikeudet
 - Tasa-arvo
- Taloudelliset kriteerit
 - Markkinatalous
 - Kyky selvitä yhteismarkkinoiden kilpailupaineesta
- Jäsenyysvelvoitteet
 - Hakijaa hyväksyy EU lainsäädännön

NEUVOTTELUT ETENEVÄT KOLMESSA vaiheessa:

- **1. Lainsäädännön vertailuvaihe**
 - Komissio vertailee EU:n ja hakijamaan lainsäädäntöjä keskenään
- **2. Arviointiperusteiden asettaminen**
 - Jäsenmaat sopivat hakijamaille asetettavista ehdoista.
- **3. Neuvottelulukujen käsittely (35 kohtaa)**
 - Neuvottelulukujen käsittely käydään hakijamaan ja komission kesken.
 - Hakijamaa muuttaa neuvottelulukuun sisältyvää lainsäädäntöään EU:n lainsäädäntöä vastaavaksi.
 - Kun hakijamaan lainsäädäntö vastaa EU-lainsäädäntöä, jäsenmaat toteavat hakijamaan omaksuneen EU-lainsäädännön kyseisen luvun osalta.
 - Lopuksi neuvotellaan liittymissopimuksen yksityiskohdista, siirtymäajoista ja erityisjärjestelyistä. Komissio neuvottelee unionin puolesta. Viimeisimmässä vaiheessa valtioiden johtajat käyvät neuvotteluja.
- **Neuvottelujen päätyttyä ehdokasmaa ja jäsenmaat hyväksyttävät tahoillaan neuvottelutuloksen eli varsinaisen liittymissopimuksen.**
- **Suomessa liittymissopimukset hyväksyy eduskunta. Ehdokasmaan liittymiseen tarvitaan myös Euroopan parlamentin hyväksyntä.**

Esimerkiksi Bulgaria ja Romania

Jäsenyysprosessi ja neuvottelut voivat edetä ripeästi esim. Suomi, Ruotsi ja Itävalta tai ne voivat viedä vuosia.

Bulgaria ja Romania jättivät EU-jäsenyyshakemuksen 1995.

Jäsenyysneuvottelut niiden kanssa käytiin 2000-2004.

Liittymissopimus allekirjoitettiin vuonna 2005.

Unionin jäseniksi ne tulivat 2007.

EU jäsenyydestä voi erota

Lissabonin
sopimuksessa 2009
määriteltiin, että
unionista voi erota.

Liikkumista ja
kauppaa koskevat
sopimukset pitää
neuvotella uudelleen
EU maiden kanssa.

Esim. Iso-Britannian
eroon liittyneet Brexit
neuvottelut kestivät
2016-2020 ja olivat
äärimmäisen vaikeita.

Brexit

- 2016 Brexit äänestys (niukka kyllä puolen voitto)
- Taustat:
 - vahva EU-kriittinen ilmapiiri Iso-Britanniassa,
 - Eurooppa-skeptisyys.
 - Jäsenyyden hyödyt kyseenalaistettiin.
 - Britit vastustivat unionin yhteistyön tiivistämistä.
 - Britit kannattivat taloudellista unionia.
 - Britit kannattivat itälaajentumista, mutta sen jäsenmaksuosuus nousi huomattavasti itälaajentumisen myötä -> kritiikki
 - Suuret siirtolaisaallot esim. Puolasta -> kritiikki (pelko työpaikoista, pelko terveydenhuollon resursseista)
 - Äänestyskäyttäytyminen: protesti, turhautumien, pelot, populismi -> kansa äänesti tunteella.
 - Koulutukseen, arvoihin ja kansainvälisyysasenteisiin liittyneet erot: maaseudulla asuneet ja iäkkäät äänestivät eron puolesta -> nuoret, koulutetut ja kaupunkilaiset kannattivat jäsenyyttä.
- Erosopimus voimaan 2021
 - Vapaa liikkuvuus päättyi
 - Tavarat liikkuvat tulleilla -> paperityö rajalla. Palvelut eivät kuulu sopimukseen (esim. pankit, vakuutusyhtiöt).
 - Britit eivät ole mukana Erasmus-järjestelmässä
 - Kalastus aiheuttaa edelleen kiistoja, tulliraja Pohjois-Irlannissa on ollut erittäin vaikea Briteille hyväksyä.

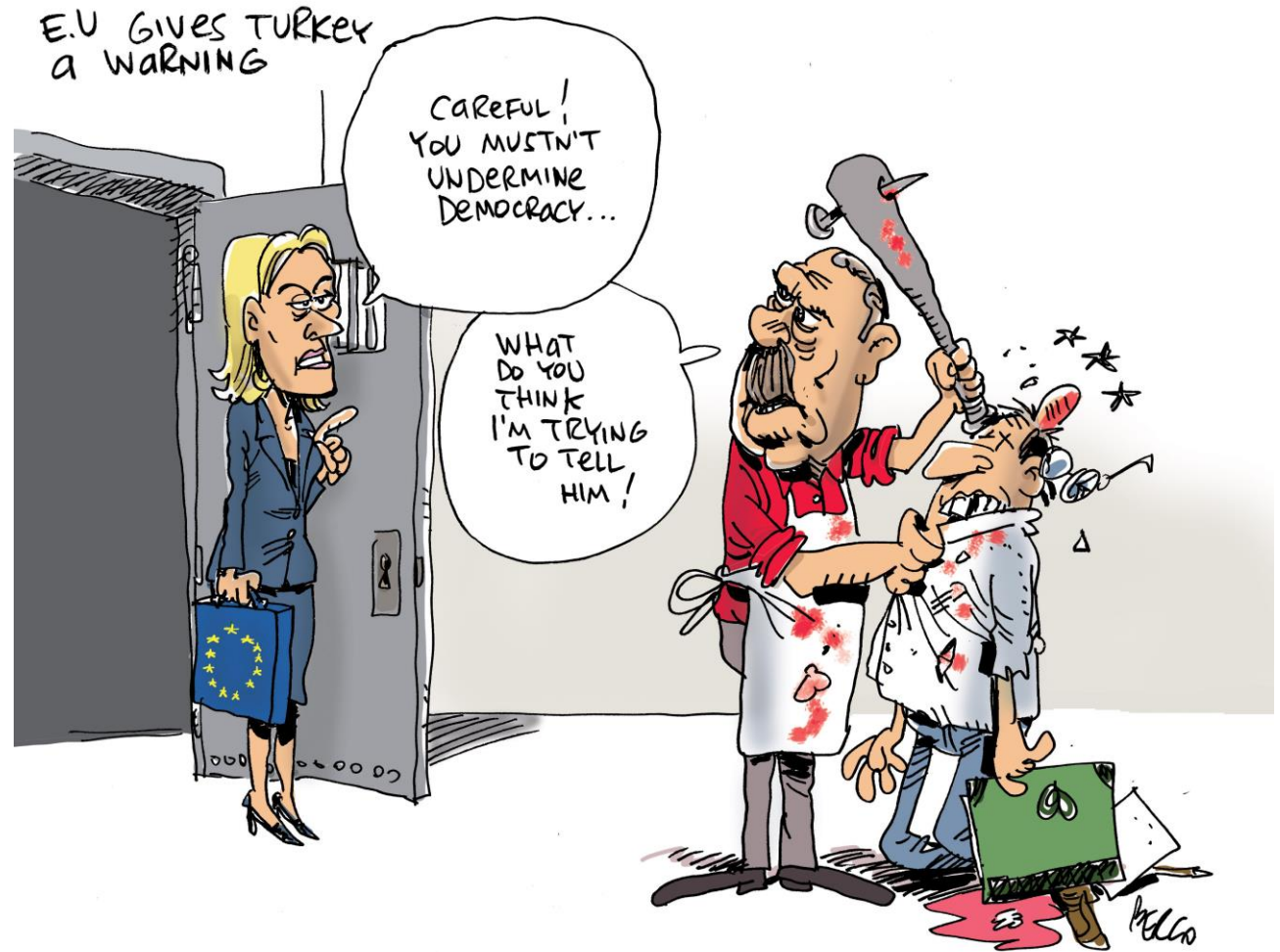
PLUSSAT

EU:n itälaajentuminen 2004 ja 2007

MIINUKSET

- Rauha ja alueellinen vakauttaminen, ehkäisee konflikteja.
 - Tavoite: elintasokuilu tasoittuu idän ja lännen välillä.
 - Talouskasvu koko EU alueella.
 - Laajenevat markkinat.
 - Demokratian sekä ihmisoikeuksien edistäminen.
 - Oikeusvaltion kehittäminen
 - Matkustaminen helpottuu.
 - Ympäristönsuojelun standardit leviävät.
 - Kansainvälisen rikollisuuden vastainen taistelu.
 - Moraalinen velvollisuus ottaa itä-Eurooppa mukaan.
-
- Haaste EU:lle: laajentuminen lamauttanut toimintaa, kehitystä ja päätöksentekoa sekä heikentänyt unionia taloudellisesti.
 - Monet maista taloudellisesti kehittymättömiä: teollisuutta ei oltu modernisoitu, maatalouden osuus elinkeinoista suurta.
 - Uudet jäsenmaat nettosaajia, saavat paljon EU:n tukia. Laajentuminen on tullut kalliiksi. BKT erot suuria.
 - Ristiriitoja ja poliittisten näkemysten yhteensovittamista. Unioni kasvoi ”liian” suureksi.
 - Vanha kytkös Neuvostoliittoon rasisiteena. Sopivatko kaikki liittyneet maat unioniin: arvot, toimintaperiaatteet?
 - Pelko halvan työvoiman vyörystä itä-Euroopan maista Länsi-Eurooppaan.
 - Uusia konfliktipintoja idemmäksi, elintasokuilu siirtyi idemmäksi Ukrainan, Valko-Venäjän rajalle.

Turkki on EU:n vanhimpia kumppaneita.
Tulliliittosopimus jo vuodesta 1963.
EY-jäsenyyshakemus 1987.
EU-jäsenhakijamaan status 1999.
Neuvottelut alkoivat 2005.
Jäsenyysneuvottelut jäissä.

PLUSSAT

Turkin jäsenyys

MIINUKSET

- Alueellinen suurvalta
- NATO:n jäsen, suuri armeija
- Portti Euroopan ja Aasian välillä
- Taloushyödyt: suuret markkinat, luonnonvarat, työvoima
- Väestö
- Demokratia lisääntyy EU jäsenyyden myötä
- Oikeusvaltio vahvistuu EU jäsenyyden myötä
- Ihmisoikeuksien, vähemmistöjen oikeuksien, vapasoikeuksien toteutuminen paranee EU jäsenyyden myötä.

- Kypros (Kreikka * Turkki)
- Suuri väestö - > asema EU:ssa merkittävä – päätöksenteko+valta
- Erilainen kulttuuri ja uskonto
- Demokratian tila (Erdoganin hallinto) + ihmisoikeudet, oikeusvaltio, vähemmistöt...

EU:n ovella:

Jäsenyysneuvottelut:

Montenegro, Serbia ja Turkki.

Jäsenyysneuvottelut aloitettu 2022

Albanian ja Makedonian kanssa.

Ehdokasmaan asema: Moldova, Ukraina
2022

Mahdollisia tulevia ehdokasmaita ovat
Bosnia-Hertsegovina sekä Kosovo, Georgia.

Islanti on keskeyttänyt jäsenyysneuvottelut.

Miksi Suomi liittyi 1995?

JÄSENYYYTTÄ KANNATETTIIN

1. Turvallisuuspolitiikka
2. Talouspolitiikka ja -suhteet
3. Päätökset vaikuttavat Suomeen, ollaan mukana tekemässä päätöksiä, ei oven takana.
4. Oikea viiteryhmä (Länsi-Eurooppa)
5. Oikea aika (liittyminen yhdessä Ruotsin ja Itävallan kanssa)
6. Liberalismia

JÄSENYYYTTÄ VASTUSTETTIIN

1. Maatalouden ja maaseudun kohtalo
2. Itsenäisyyden menettäminen
3. Pieni maa, pieni valta, nettomaksaja, Brysselin koneisto kaukainen
4. Turvallisuuspolitiikka – vieraat konfliktit (pelot)
5. Konservatismia

A green speech bubble graphic with a tail pointing towards the bottom left. It contains white text.

Suomen jäsenyydet
vastustajat ja kannattajat

+ Jäsenyyttä kannattivat tai suhtautuivat varovaisen myönteisesti:

kaupunkiväestö, korkeammin koulutetut, nuoret, liberaalit, suurituloiset

KOK, SDP ja RKP puolueina kannattivat jäsenyyttä

-Jäsenyyttä vastustivat tai suhtautuivat epäröiden: maanviljelijät ja maaseudun väestö, matalammin koulutetut, iäkkäät, konservatiiviset, matalampi tulotaso

KD ja SMP (=PS edeltävä puolue) vastustivat

Vas ja Vihr -> ei virallista kantaa

HAKUPROSESSI ETENI PIKAVAUHTIA:

- 1991 NL romahti
- 1992 Suomi irti YYA
- 1992 jäsenhakemus/pm Esko Aho (kesk) (eduskunta hyväksyi äänin 133-60)
- 1993 jäsenyysneuvottelut alkoivat
- 1994 neuvottelutulos valmis
- 16.10.1994 neuvoa-antava kansanäänestys jäsenyydestä
⇒ 56,9 kannatti, selvä tulos
- Eduskunnan päätös jäsenyydestä
- 1.1.1995 Suomesta EU-jäsenmaa